

Nefndasvið Alþingis
Viðskiptanefnd
b/t. Selmu Hafliðadóttur
nefndarritara
Austurstræti 8-10
150 Reykjavík

Reykjavík, 26. janúar 2010.

Efni: Frumvarp til laga um breytingu á lögum, nr. 3/2006, um ársreikninga, með síðari breytingum, og fleiri lögum varðandi endurskoðendur og skoðunarmenn (218. mál).

Viðskiptaráð þakkar nefndinni fyrir það tækifæri að fá að veita umsögn um ofangreint frumvarp sem felur í sér margvíslegar breytingar á lögum um ársreikninga.

Viðskiptaráð Íslands gerir nokkrar athugasemdir við frumvarp þetta, sem eru efnislega sambærilegar þeim er ráðið gerði við þingmál nr. 245 í umsögn sinni dags. 9.3.2009.

Starfrækslugjaldmiðill (4. gr.)

Í ákvæði þessu er að finna breytingar á nógildandi 8. gr. laga um ársreikninga sem fjallar um þau skilyrði sem félög verða að uppfylla til að fá heimild ársreikningaskrár til að færa bókhald og semja ársreikninga í erlendum gjaldmiðli.

Rétt er að geta þess að Viðskiptaráð hefur ítrekað lagt til að ákvæði ársreikningalaga og hlutafélagalaga er varða uppgjör í erlendum gjaldmiðlum verði rýmkuð enda eru kostir slíks uppgjörs fyrir mörg félög augljósir. Um þetta var m.a. fjallað í skoðun ráðsins [Uppgjör í erlendum gjaldmiðlum – eðlileg afleiðing alþjóðavæðingar](#), sem var gefin út í mars mánuði árið 2008. Hefur ráðið t.a.m. lagt til að 3. og 4. mgr. 1. gr. hlutafélagalaga verði breytt þannig að 5 ára tímamark nýs gjaldmiðils verði afnumið og að upptalning gjaldmiðla sem ákveða megi hlutafé félagsins í verði felld brott og þess í stað verði vísað til þeirra gjaldmiðla sem hafa skráð gengi hjá Seðlabanka Íslands.

Í ljósi þessarar afstöðu Viðskiptaráðs, sem hafa verið reifaðar stuttlega, gerir ráðið nokkrar athugasemdir við 4. gr. frumvarpsins:

Í fyrsta lagi telur Viðskiptaráð að hlutverk ársreikningaskrár eigi ekki að vera það að veita félögum heimild til uppgjörs í erlendum gjaldmiðlum. Ef félögum ber samkvæmt ákvæðum IFRS og ársreikningalögum að gera upp í sínum starfrækslugjaldmiðli, þá öðrum en íslenskum krónum, þá á þeim eingöngu að vera skylt að tilkynna ársreikningaskrá um þann gjaldmiðil.

Að auki er rétt að benda á 90. gr. laga um ársreikninga en þar segir að félagi sem beri að beita alþjóðlegum reikningsskilastöðlum við samningu samstæðureiknings sé það einnig heimilt við samningu síns ársreiknings. Í eldra ákvæði laganna var um að ræða skyldu en sú skylda var felld brott með lögum nr. 171/2007 og í greinargerð þeirra sagði m.a.

„Í a-lið er lagt til að skylda móðurfélaga og dótturfélaga sem eru innifalin í samstæðureikningsskilum, svo og félaga skv. 1. másl. 4. tölul. 1. mgr. 1. gr., sem eru í meirihlutaeigu félaga í samstæðunni, til að beita alþjóðlegum reikningsskilastöðlum verði felld niður. Þess í stað er lagt til að stjórn viðkomandi félags geti ákveðið hvort það beiti alþjóðlegum reikningsskilastöðlum við samningu ársreiknings og árshlutareiknings.“

Af þessu leiðir að það er stjórnar félagsins að meta hverju sinni hvort alþjóðlegum reikningsskilastöðlum sé beitt við samningu ársreiknings. Verður þetta ekki betur skilið en svo að það sé jafnframt stjórnarinnar að meta, með tilliti til ákvæða IFRS, hvort annar gjaldmiðill en krónan vegi hlutfallslega mest í aðalefnahagsumhverfi félagsins. Er þetta einkar eðlilegt enda eru stjórnir félaga mun betur í stakk búnað að meta slíka hluti en opinber stofnun. Vegna þessa telur Viðskiptaráð að félög sem kjósa að beita IFRS stöðlum og eiga skv. 17. gr. staðalsins að nota aðra uppgjörsmýnt en krónu ættu einungis að þurfa að tilkynna ársreikningaskrá um þann gjaldmiðil.

Að mati Viðskiptaráðs hefur aldrei komið nægilega skýrt fram hvers vegna ríkisvaldið telur mikilvægt að samþykkja uppgjör íslenskra fyrirtækja í erlendum gjaldmiðlum fyrirfram, en ekki er þörf á að afla slíks leyfis til að beita öðrum reikningsskilareglum sem lögin eða staðlarnir kveða á um. Slík uppgjör eru eðlilegur fylgifiskur alþjóðavæðingar og í mörgum tilvikum eru þau til þess fallin að styrkja frekar stöðu íslenskra fyrirtækja og gera þau að fýsilegri kosti fyrir erlenda fjárfesta. Það er því hreinlega óábyrgt að spyrna við fæti í þessum málum og stuðla þannig að verra rekstrarumhverfi íslenskra fyrirtækja í alþjóðlegum samanburði.

Af einhverjum ástæðum virðist sem svo að ríkið telji það mikilvægt að fyrirtækin geri ekki mistök í þessum efnum og endurspeglar 2. mgr. 4. gr. frumvarpsins það viðhorf, þar sem kveðið er á um að aðalefnahagsumhverfi taki mið af lögum og reglum. Eins og reifað er hér að ofan ætti hlutverk ársreikningaskrár að vera bundið við að taka við tilkynningum frá félögum um beitingu annars starfsrækslugjaldmiðils en krónu. Ef augljóst er að félag sem ætlar sér að taka upp annan starfsrækslugjaldmiðil uppfyllir ekki skilyrði IFRS þar að lútandi ætti ársreikningaskrá hins vegar að vera heimilt að gera stjórn félagsins og endurskoðendum þess viðvart.

Viðskiptaráð leggur til að 1. mgr. 4. gr. frumvarpsins verði breytt þannig að félög skuli tilkynna ársreikningaskrá um uppgjör í erlendum gjaldmiðlum. Að auki er lagt til að ársreikningaskrá verði gert heimilt að gera stjórn og endurskoðendum félags viðvart ef hún telur augljóst að skilyrði IFRS til uppgjörs í erlendri mýnt séu ekki uppfyllt.

Fari svo er gjaldtaka Ársreikningaskrár jafnframt óþörf og við það mætti fella brott 95. gr. laganna, sbr. 10. gr. frumvarpsins. Að lokum er rétt að benda á að orðalag ákvæðisins endurspeglar ekki nægilega vel orðalag staðals IAS 21, því þarf að breyta til betri vegar.

Viðskiptaráð leggur til að orðalagi ákvæðisins verði breytt þannig að “Starfsrækslugjaldmiðill er gjaldmiðill aðalefnahagsmumhverfis sem eining er starfrækt í...”.

Álit endurskoðenda á skýrslu stjórnar (19. gr.)

Í 5. t. l. b. liðar 19. gr. frumvarpsins er gert ráð fyrir að endurskoðendur gefi álit sitt á því hvort skýrsla stjórnar hafi að geyma upplýsingar sem þar ber að veita í samræmi við ársreikninginn og sé svo ekki skulu endurskoðendur vekja athygli á því í áritun sinni.

Að mati Viðskiptaráðs er það ekki hlutverk endurskoðenda að gefa álit á skýrslu stjórnar, heldur einungis benda á ef skýrslan felur í sér upplýsingar sem ekki eru í takt við upplýsingar í ársreikningi félagsins. Að auki er fjallað ítarlega um það í lögum um endurskoðendur hvað skuli koma fram í áritun endurskoðenda. Ekki ætti að endurtaka þá umfjöllun hér enda væri það einungis til þess fallið að flækja lagaumhverfið og skapa réttaróvissu um þetta mikilvæga hlutverk endurskoðenda.

Viðskiptaráð leggur til að 5. t. l. b. liðar 19. gr. frumvarpsins verði felldur brott.

Skipan reikningsskilaráðs (28. gr.)

Í 28. gr. frumvarpsins er kveðið á um að fjármálaráðherra geti skipað fimm sérfróða menn til fjögurra ára í senn í nefnd sem nefnist reikningsskilaráð. Er um að ræða heimildarákvæði, en reikningsskilaráð sem sett var á stofn með lögum nr. 95/1991 var lagt af þegar skipunartími nefndarmanna rann út á sínum tíma.

Það er mat Viðskiptaráðs að ráð af þessi tagi eigi að vera skipað og bendir því til stuðnings á mikilvægt hlutverk reikningsskilaráðs eins og það er skýrt í 119. gr. ársreikningalaga. Telur Viðskiptaráð því að það eigi ekki að vera háð ákvörðun fjármálaráðherra hverju sinni hvort þörf sé á reikningsskilaráðinu. Hér er einnig vakin athygli á því að Viðskiptaráð (á þeim tíma Verzlunarráð) skipaði skv. lögum 95/1991 einn fulltrúa í reikningsskilaráð, en aðrir fulltrúar atvinnurekenda munu skv. frumvarpinu skipa fulltrúa í ráðið. Er það fagnaðarefni að ráðuneytið hafi ekki brugðið út af venju hvað aðkomu hagsmunaaðila varðar að reikningsskilaráðinu.

Viðskiptaráð leggur til að orðalagi ákvæðisins verði breytt þannig að fjármálaráðherra skuli skipa reikningsskilaráð.

Refsiverð brot (29. gr.)

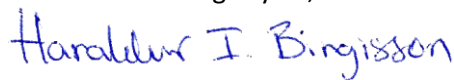
Í d. lið 29. gr. frumvarpsins er að finna nýtt refsíákvæði. Hvað það ákvæði varðar er rétt að benda á viðurlaga- og refsíákvæði nýrra endurskoðendalaga, sem eru víðtæk og refsingar einnig afar íþyngjandi. Þessi ákvæði endurskoðendalaga taka að mestu yfir þau tilvik er gætu fallið undir d. lið 29. gr.

Ennfremur er ákvæði stafliðsins afar óljóst og því erfitt að átta sig nákvæmlega á umfangi ábyrgðarinnar. Þurfa t.a.m. bókhaldsstofur og einstaklingar sem taka að sér bókhald að hafa tryggingu vegna hennar? Hver ber ábyrgð innan félagsins, er það félagið sjálft eða einstaklingurinn? Hvað kröfur eru gerðar til að komast að því hvort ársreikningur er réttur? Í tilfellum minni fyrirtækja er yfirleitt um að ræða óendurskoðuð félög og er þá ársreikningur byggður á bókhaldi þess en engar frekari skoðanir eru framkvæmdar til að kanna réttmæti upplýsinga enda væri viðkomandi félag þá væntanlega komið í endurskoðun.

Viðskiptaráð leggur til að d. liður 29. gr. verði felldur brott og stuðst verði alfarið við viðurlagaákvæði laga um endurskoðendur.

Viðskiptaráð leggur til að frumvarpið nái ekki óbreytt fram að ganga.

Virðingarfyllst,

Haraldur I. Birgisson
Lögfræðingur Viðskiptaráðs